

Asia

HAKUTIEDOTE

Opetustoimen henkilöstökoulutushaku lapsiin ja nuoriin kohdistuvien seksuaalirikosten ehkäisemiseksi ja vähentämiseksi

Lapsiin kohdistunut seksuaalinen väkivalta on monimuotoinen yhteiskuntaa, yhteisöä ja yksilöä koskeva ongelma. Koululla ja oppilaitoksilla on koko ikäluokan tavoittavana toimintana suuri merkitys lasten ja nuorten kehitykseen vaikuttavien kielteisten ilmiöiden tunnistamisessa ja oikea-aikaisen tuen järjestämisessä.

Opetushallitus jakaa valtion erityisavustusta lasten ja nuorten houkuttelun ja hyväksikäytön (grooming) vastaiseen opetustoimen henkilöstökoulutukseen ja siihen liittyvän tukimateriaalin tuottamiseen. Haettavana olevalla valtion erityisavustuksella suunnataan kouluihin ja oppilaitoksiin tehostettuja toimia, jotta lapset ja nuoret tunnistaisivat nykyistä paremmin grooming-ilmion ja osaisivat toimia turvallisesti sosiaalisessa mediassa sekä tilanteessa, jossa kokee kohtaavansa jotain pelottavaa tai häiritsevää. Lapsia ja nuoria tuetaan oppimaan, kuinka puolustaa henkilökohtaista koskemattomuuttaan ja suojata itseään vahingollisilta ilmiöiltä.

Opetushenkilöstölle ja opiskeluhuollon palvelujen henkilöstölle järjestettävän koulutuksen lisäksi hankkeessa tuotetaan kohdennettua tukimateriaalia lasten ja nuorten suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä lasten ja nuorten media- ja turvataitojen vahvistamiseksi (painotuen sosiaalisen median turvalliseen käyttöön). Tukimateriaalin tulee soveltua valtakunnalliseen levittämiseen. Opetushallitus koordinoi valtakunnallisesti eri hankkeissa tuotettavaa aineistoa päällekkäisyyden välttämiseksi.

Määräraha kohdennetaan pääsääntöisesti useamman toimijan alueellisille yhteishankkeille.

Tavoitteet

Haettavana olevan henkilöstökoulutuksen tavoitteena on, että

- opetustoimen henkilöstön turvallisuusosaaminen ja erityisesti valmiudet ehkäistä ja kohdata alaikäisiin kohdistuvia seksuaalirikoksia (ml. grooming) työssään vahvistuvat
- koulutuksen ja opetuksen järjestäjien sekä koulujen ja oppilaitosten johtajien ja esimiesten taidot turvallisuussuunnittelussa ja siihen liittyvien prosessien johtamisessa paranevat
- opetustoimen henkilöstön valmiudet edistää lasten ja nuorten media- ja turvataitoja lisääntyvät
- koulujen ja oppilaitosten keskeiset turvallisuussuunnitelmat (ks. kohta Valtionavustuksen käyttötarkoitus) ajantasaistetaan ohjattuna prosessina
- osaamista kehitetään tietoperustaisesti
- alueellista ja paikallista turvallisuusosaamista ja -yhteistyötä vahvistetaan ja siinä huomioidaan
 - lasten ja nuorten sekä heidän vanhempiensa osallisuus sekä
 - eri hallintokuntien ja viranomaisten osaaminen sekä yhteistyö kolmannen sektorin kanssa.
- vanhemmuutta tuetaan lasten ja nuoren seksuaalikasvatuksessa ja mediataidoissa

- koulujen ja oppilaitosten käyttöön tuotetaan materiaalia lasten ja nuorten suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä, kriisityöhön (tarvittavilta osin) sekä lasten ja nuorten media- ja turvataitojen tueksi (painottuen sosiaalisen median turvalliseen käyttöön).

Taustaa

Säädösperusta ja muut ohjausasiakirjat

- Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013
- Perusopetuslaki 628/1998, lukiolaki 714/2018 ja laki ammatillisesta peruskoulutuksesta 531/2017
- Lastensuojelulaki 417/2007
- Rikoslaki 39/1889
- Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä 504/2002
- Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014
- Lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteet 2015
- Opetushallituksen määräys OPH-285-2018 koskien opiskeluhuollon keskeisiä periaatteita ja tavoitteita sekä opiskeluhoitosuunnitelman laatimista ammatillisessa koulutuksessa
- Valtionavustuslaki 688/2001
- Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettu laki 1705/2009 ja asetus 1766/2009
- Valtion lisätalousarvio 2019
- Hallituksen strateginen ohjelma 29.5.2015
- Opettajankoulutuksen kehittämisohjelma 2016

Valtionavustuksen määräraha

Opetushallitus asettaa haettavaksi valtion vuoden 2019 lisätalousarvioon sisältyvästä opetus-toimen henkilöstökoulutuksen määrärahasta 500 000 euroa ehdolla, että eduskunta hyväksyy määrärahan valtion talousarvioon.

Valtionavustuksen käyttötarkoitus

Seksuaalirikosten uhriksi joutuminen lapsuudessa tai nuoruudessa vaikuttaa haitallisesti nuoren psyykkiseen, sosiaaliseen ja fyysiseen terveyteen ja hyvinvointiin. Haittavaikutukset voivat tulla esiin välittömästi tai pidemmän ajan kuluessa, mikä tulee huomioida myös avun tarjoamisessa. Seksuaalirikosten ehkäiseminen ja tunnistaminen sekä uhrien auttaminen edellyttää lasten ja nuorten parissa työskentelevien monialaista yhteistyötä sekä tarvittavien toimintamallien integroitumista osaksi olemassa olevaa palvelujärjestelmää.

Haettavana oleva valtionavustus on tarkoitettu perusopetuksessa, lukiokoulutuksessa ja ammatillisessa koulutuksessa työskentelevän opetushenkilöstön sekä opiskeluhoollon palvelujen henkilöstön osaamisen kehittämiseen lapsiin ja nuoriin kohdistuvien seksuaalirikosten ehkäisemisessä ja niihin puuttumisessa. Koulutuksessa perehdytään yhteisöllisyyden edistämisen ja ennaltaehkäisevien käytäntöjen ohella siihen, miten tunnistaa riskejä ja puuttua tilanteisiin, joissa epäillä alaikäiseen kohdistuvaa seksuaalirikosta. Lisäksi annetaan tietoa tarvittavasta ammatillisesta tuesta sekä luodaan toimintamalleja seksuaalirikosten ehkäisemiseksi ja niihin puuttumiseksi. Tältä osin myös koulujen ja oppilaitosten kriisityötä vahvistetaan.

Koulutuksen erityisluonteen mukaisesti koulutuksessa otetaan huomioon tarvittava alueellinen ja paikallinen viranomaisyhteistyö (ml. opiskeluhoolto, poliisi, lastensuojelu, terveydenhoolto, nuorisotyö, jne.) ja keskeisten toimijoiden mahdollisuus osallistua tarvittaviin koulutusosioihin.

Koulutus toteutetaan alueittain järjestettävänä prosessikoulutuksena, joka muodostuu lähiopetusjaksoista sekä niiden välissä tapahtuvasta paikallisesta ja koulu- tai oppilaitoskohtaisesta kehittämistyöstä. Koulutuksen aikana koulut ja oppilaitokset ajantasaistavat ohjatusti koulu- tai oppilaitoskohtaiseen opiskeluhoolto-suunnitelmaan sisältyvät turvallisuussuunnitelmansa, joita ovat

- suunnitelma oppilaiden tai opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä
- suunnitelma toiminnaksi äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa. Kriisisuunnitelma päivitetään aihealueen edellyttämältä osin.

Koulutuksen toteutuksessa hyödynnetään soveltuvin osin eri viranomaisten tuottamaa tukimateriaalia kuten Opetushallituksen opasta seksuaalisen häirinnän ennalta ehkäisemiseksi ja siihen puuttumiseksi kouluissa ja oppilaitoksissa sekä myöhemmin tänä vuonna valmistuvaa opasta koulujen ja oppilaitosten kiusaamisen vastaiselle työlle.

Henkilöstökoulutuksen valtionavustus kattaa avustettavasta koulutushankkeesta aiheutuvat menot. Valtionavustuksella voidaan kattaa vain hankkeen välittömät menot sekä sellaiset menoerät, joiden osalta voidaan osoittaa välitön aiheuttamisperuste. Tällaisia ovat esimerkiksi osuus kouluttajan palkasta, hankkeeseen palkattujen henkilöiden työtilan vuokra suhteessa hankkeessa käytettyyn työaikaan ja koulutukseen käytettyjen tilojen vuokra koulutusajalta. Matkustuskustannukset hyväksytään valtion matkustusohjesäännön mukaisesti. Laskennallisia ja prosentuaalisia kustannuseriä, jotka eivät perustu välittömästi hankkeesta aiheutuviin todellisiin menoihin ja jotka olisivat syntyneet ilman kyseistä hankettakin, ei hyväksytä valtionavustushankkeen kustannuksiksi.

Valtionavustuksella ei rahoiteta esimerkiksi tutkimustoimintaa, koulutukseen osallistuvien matka-, ruokailu-, sijais- ja majoituskuluja, ohjaus- tai muiden suunnitteluryhmien kuluja, laitehankintoja, työnohjausta eikä mentorointia. Sitä ei voida myöntää pelkästään yhden opetuksen/koulutuksen järjestäjän tai oppilaitoksen ylläpitäjän omalle henkilöstölle tarkoitettuun koulutukseen.

Yhteys muihin hankkeisiin sekä rahoitusmuotoihin tulee selvästi esittää hankesuunnitelmassa sekä hankkeen talousarviossa.

Valtionavustuksen käytössä ja hankkeen taloudenpidossa on lisäksi noudatettava Opetushallituksen verkkosivuilla www.oph.fi -> Rahoitus -> Valtionavustukset olevaa ohjetta [Ohje valtionavustuksen hakijalle ja käyttäjälle](#).

Hakukelpoisuus

Hakijoina voivat olla kunnat, kuntien muodostamat kehittämisverkostot, kuntayhtymät, rekisteröidyt yhteisöt tai säätiöt, yliopistot ja ammattikorkeakoulut. Hakijayhteisöiltä edellytetään osaamista henkilöstökoulutuksesta kasvatuksen tai opetuksen toimialoilla sekä kokemusta laajojen ja vaikuttavien koulutushankkeiden toteuttamisesta alueellisen tasa-arvoisuuden huomioiden.

Valtionavustusten myöntämisen välttämättömät edellytykset

Myönteisen päätöksen saaminen edellyttää, että

13.3.2019

OPH-584-2018

- hakija on hakukelpoinen
- hakija on antanut pyydetyt selvitykset aiemmin myönnettyjen valtionavustusten käytöstä
- kohderyhmäehdot täyttyvät
- koulutushankkeen sisältö vastaa haettua teema-aluetta
- koulutushanke toteutetaan 31.12.2020 mennessä
- hankesuunnitelma on taloudellisesti realistinen, talousarvio on laadittu annettuja ohjeita noudattaen ja se on hakemuksen liitteenä.

Hakeminen

Haku alkaa 13.3.2019 ja päättyy 25.4.2019 klo 16.15. Avustushakemus täytetään sähköisessä hakujärjestelmässä osoitteessa www.oph.fi -> Rahoitus -> Valtionavustukset -> Opetustoimen henkilöstökoulutus. [Hakulomake](#).

Hakemus tulee olla tallennettuna sähköiseen hakujärjestelmään viimeistään haun päättämispäivänä klo 16.15, jolloin hakulomake sulkeutuu.

Hakijan tulee ilmoittaa hakulomakkeella allekirjoitusoikeudellisten henkilöiden, yhteyshenkilön sekä hakijan virallinen sähköpostiosoite. Näihin osoitteisiin lähetetään linkki käsittelyyn jätetystä hakemuksesta sekä myöhemmin tehtävä sähköinen päätös. Hakemusta ei allekirjoiteta.

Määräraha kohdennetaan pääsääntöisesti useamman toimijan alueellisille yhteishankkeille. Yhteishankkeissa yksi hakijoista (hankkeen yhteyshenkilö) lähettää yhden, yhteisen hakemuksen. Hakemuksesta tulee käydä ilmi kunkin toimijan rooli hankkeen suunnittelussa, toteutuksessa ja seurannassa. Yhteishankkeissa on toivottavaa, että toimijat muodostavat monipuolisia verkostoja. Myös yhteistyö koulutussektorin toimijoiden ja elinkeinoelämän kesken on mahdollista verkostoissa.

Suosittelavaa on jo hakuvaiheessa laatia yhteistyöstä aiesopimukset yhteishankkeen osapuolten kesken. Myönteisen rahoituspäätöksen jälkeen yhteyshenkilön tulee tehdä yhteistyösopimukset kumppaneiden kanssa. Yhteistyösopimuksen laatimisessa tulee noudattaa Opetushallituksen ohjetta, joka löytyy Opetushallituksen verkkosivuilta www.oph.fi -> Rahoitus -> Valtionavustukset / Ohje valtionavustusten hakijoille ja käyttäjille.

Valtionavustuksen käyttöaika sekä rahoitusta saaneiden hankkeiden aikataulu

Valtionavustukset myönnetään vuoden 2019 lisätalousarvion määrärahasta. Avustusten käyttöaika alkaa valtionavustuspäätöksen päivästä seuraavasta päivästä ja päättyy 31.12.2020.

Valintaperusteet

Hakemukset arvioidaan seuraavien kriteerien perusteella:

- suunnitelman laatu ja kehittyneisyys
- koulutuksen toteuttaminen alueellisen tasa-arvoisuuden mukaisesti
- koulutuksen toteuttamisen edellyttämien hallintokuntien välisen ja viranomaisyhteistyön huomioiminen suunnitelmassa
- hakijayhteisön osaaminen ja kokemus laajojen verkostohankkeiden toteutuksessa
- kouluttajien pätevyys ja osaamisen ajantasaisuus
- hankkeen organisointi ja toteutus

- koulutuksen tietoperustaisuus ja sen osana tuotettavan materiaalin soveltuminen valtakunnalliseen vakiinnuttamiseen (ml. avoin jakaminen)
- talouden realistisuus

Lisätietoja antavat

Opetusneuvos Kristiina Laitinen, puh. 029 533 1244

Opetusneuvos Jouni Järvinen, puh. 029 533 1693

Opetusneuvos Elisa Helin, puh. 029 533 1280

Opetusneuvos Teijo Koljonen, puh. 029 533 1524, perusopetus ja lukiokoulutus

Assistentti Tuula Kinnunen, puh. 029 533 1100, tekninen tuki

Sähköpostiosoitteet ovat muotoa etunimi.sukunimi@oph.fi

Johtaja

Anni Miettunen

Opetusneuvos

Kristiina Laitinen